

سوره مبارکه لیل

- سوره مبارکه لیل از سوره بسیار زیبایی قرآن است که اگر به سوره الرحمن عروس قرآن نمی‌گفتند، می‌توانستند به سوره مبارکه لیل عروس قرآن گویند. این سوره بسیار جذاب و شیرین است و زیبایی‌های نهفته بسیاری دارد. سوره مبارکه لیل از آن سوره‌هایی است که اگر کسی مختصر تأملی در آن کند، بسیار انسان را شیفته خود می‌کند. بدون اینکه بفهمیم، انسان را جذب خودش می‌کند.

- سَمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

- آیه ۱: وَاللَّیْلِ إِذَا یَغْشَى (۱): سوره از قسم به شبی که واقعاً تاریک است، شروع می‌شود. شاید برای عده‌ای سؤال باشد مگر شب خیلی تاریک چه حسنی دارد که این سوره به آن قسم خورده است. قطعاً حسنی داشته که این سوره به آن قسم خورده است.

- آیه ۲: وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى (۲): قسم دوم به روز خورده شده، آن هم روزی که خیلی روشن است.

- آیه ۳: وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى (۳): قسم سوم به خلق ذکر و انثی است. ارتباط این آیه با دو قسم قبل این است که ظاهراً ذکر نقش اجتماعی‌اش مانند روز و نقش انثی مانند شب است. نقش زن در جامعه مانند شب است؛ یعنی آثارش نهفته است.

- آیه ۴: إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى (۴): حکایت شب و روز به سعی مختلف و گوناگون مردم کشیده شده است. از این آیه به بعد جهت‌گیری مثبت و منفی در اعمال و رفتار شروع می‌شود و دو گروه از آدم‌ها را نشان می‌دهد.

✓ گروه اول: آیات ۵ تا ۷: فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى (۵) وَصَدَقَ بِالْحُسْنَى (۶) فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَى (۷) آدم‌هایی که برای کارهای خوب و فطری همیشه آماده‌اند و کار خوب کردن مانند انفاق بسیار برایشان راحت است. حرف راست گفتن برایشان راحت است و کلاً کار خوب کردن برایشان راحت است.

✓ گروه دوم: آیات ۸ تا ۱۰: وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى (۸) وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى (۹) فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَى (۱۰): در مقابل آن گروه، گروهی هستند که برعکس آن‌ها کار بد کردن برایشان راحت است. کارهای غیر فطری کردن، کلاه‌برداری، دروغ و ... برایشان بسیار راحت است. حق مردم را به راحتی می‌خورند، بدون اینکه کوچک‌ترین تغییری در چهره‌شان ایجاد شود.

- آیه ۱۱: وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى (۱۱): محور عمل این آدم‌ها به دست آوردن مال است. البته منظور فقط مال و ثروت نیست، ممکن است برای کسی مال، «ثروت» باشد و برای دیگری، «زور و مقام» و برای دیگری «تزویر» باشد اما به هر حال هم این افراد به دست آوردن مال است.

- آیه ۱۲: إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى (۱۲): خدا می‌گوید: ما پیامبران و کتاب و حقایق را فرستادیم و ما هدایت می‌کنیم.

- آیه ۱۳: وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى (۱۳): هم آخرت و هم دنیا مال ما است و هر کسی که در این دنیا هر کاری می‌کند، مال ما است.

- آیه ۱۴: فَأَنْذَرْتُمْكُمْ نَاراً تَلَطَّى (۱۴): حال که خدا هدایت و ضلالت را مشخص کرده است، ما را از آتشی بیم می‌دهد که زبانه می‌کشد.

- آیه ۱۵: لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى (۱۵): منتهی این‌طور نیست که این آتش هر کسی را بسوزاند، این آتش فقط به کسی که اشقی است می‌رسد. حال سؤال پیش می‌آید که اشقی کیست:

- آیه ۱۶: الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى (۱۶): اشقی کسی است که تحت ولایت الهی و حکومت دینی و دین قرار نگیرد.

- آیه ۱۷: وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى (۱۷): معلوم است که آتش به کسی که با تقواست نمی‌رسد.

- تقوا یعنی: الذی یکتی ماله یتزکّی (۱۸): تقوا به این است که انسان مال، استعداد و توانش را درست خرج کند.

- آیه ۱۹: وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى (۱۹): تقوا به این است که ذکر یا انشی چیزی نزدش نباشد، مگر اینکه بداند آن چیزی که به او و به هر کسی عطا شده؛ فقط به خاطر «إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى» است. یعنی هر چیزی که در این دنیا به انسان عطا شده است، غایتش این بوده که انسان را به وجه خدا برساند.

- آیه ۲۱: وَكَسُوفَ يَرْضَى (۲۱): ثمره باتقوا بودن و اعطا و تصدیق؛ رضایت است، خدا حتماً او را راضی می‌کند. او حتماً به مقام رضایت و خشنودی خدا دست پیدا می‌کند. در واقع مقام رضایت و خشنودی بالاترین مقامی است که یک انسان می‌تواند به آن دست پیدا کند. خشنودی یعنی من به آن غایتی که خدا برایم در نظر گرفته است رسیده‌ام. یعنی من به جایی رسیده‌ام که خدا از من انتظار داشته و من را برای آن غایت ساخته است. در غیر این صورت رضایت معنی ندارد. حال چه کسی می‌تواند این حرف را بزند که «من به جایی رسیده‌ام که خدا همان را می‌خواسته است؟»

- به هر حال این آیات نشان می‌دهد در اثر «تقوا، تصدیق و عطا» و «وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى» و «إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى» انسان به جایی می‌رسد که می‌تواند به مقام رضایت برسد و بگوید: خدا من را برای آنجا خلق کرد و من هم به آنجا رسیده‌ام.

اللهم صل على محمد وآل محمد واحمد الله رب العالمين